

שאלון אובססיביות-קומפולסיביות לילדים

the Child Version of the Obsessive Compulsive Inventory (OCI-CV)

תיאור השאלון: שאלון של Foa ועמיתיה (2010), תרגום לעברית ד"ר לילך רחמים, תרגום השאלון לערבית, נעשה לצורך אוגדן זה על ידי משרד הבריאות וגב' אינאס תלחמי. השאלון נועד לבחון את קיומם ועוצמתם של תסמינים והתנהגויות, אשר מזוהים לרוב עם הפרעה אובססיבית קומפולסיבית, בקרב ילדים ונוער (בגילאי 7-17). השאלון מורכב מ-21 פריטים, כל פריט מתאר התנהגות או תסמין אשר מקושר להתנהגות אובססיבית-קומפולסיבית. הילד מתבקש לתאר עד כמה התנהגות התרחשה במהלך החודש האחרון, זאת על סולם בן 3 דרגות – 'אף פעם', 'לפעמים', 'תמיד'. הפריטים דומים באופיים לאלו אשר כלולים בשאלון OCI-R המיועד לבחינת ההפרעה למבוגרים, אך תכני ושפת הפריטים הותאמו לילדים, וסולם הדרוג כולל מילים בלבד ללא צימוד למספר הסולם. בדומה לשאלון למבוגרים, פריטי השאלון מחולקים לשישה תתי סולמות: רחיצה, אובססיביות, אגרנות, סדר, בדיקה ונטרול.

השימוש בשאלון הינו תדיר. זאת, הן בתחום הקליני והן בתחום המחקרי. בנוסף, השאלון בעל נתונים פסיכומטריים גבוהים: מהימנות פנימית גבוהה (אלפא קרונברך 0.85 לכלל השאלון, 0.81-0.88 לסולמות השונים), מהימנות מבחן-מבחן חוזר גבוהה (0.77 לכלל השאלון, ו-0.68-0.88 לסולמות השונים, לגבי טווח זמן של שבוע וחצי), והוא בעל תקפות מתכנסת ומבחינה טובה: הציוני השאלון הינם בעלי מתאמים גבוהים עם ציוני שאלונים אחרים לאיתור OCD, מתאם נמוך יותר עם ציוני שאלונים הבוחנים חרדה או דיכאון (Foa et al., 2010). כמו כן, ציוני השאלון מבחינים היטב בין ילדים ונוער הסובלים מ-OCD לבין ילדים ונוער באוכלוסייה הכללית (Rodriguez-Jimenez et al., 2016), ובנוסף השאלון נמצא רגיש לשינויים סימפטומטיים בעקבות טיפול, ונחשב לכן ככלי טוב לבחינת יעילות טפול (Foa et al., 2010). בנוסף, ציוני השאלון מבחינים היטב בין הסובלים מ-OCD, ובין הסובלים מהפרעות חרדה אחרות, כגון: חרדה מוכללת, חרדה חברתית והפרעה פוסט-טראומטית, כמו גם מבחינים אשר אינם סובלים מהפרעות חרדה כלל (Foa et al., 2002). מדדים פסיכומטריים גבוהים נמצאו גם בתקוף השאלון למדגם ישראלי (Huppert et al., 2007).

צינון השאלון: השאלון כולל 6 תתי סולמות:

- סולם בדיקה/ספק (Checking/Doubting) – פריטים 4,5,13,15,20
- סולם אובססיות (Obsessing) – פריטים 1,11,14,18
- סולם אגרנות (Hoarding) – פריטים 3,7,16
- סולם רחיצה (Washing) – פריטים 2,10,21
- סולם סדר (Ordering) – פריטים 8,17,19
- סולם נטרול (Neutralizing) – פריטים 6,9,12

לשם חישוב הצינון נתן ציון כמותי לאמירות המילוליות, על פי הסולם הזה:

- אף פעם=0
- לפעמים=1
- תמיד=2

הצינון לכל תת סולם הינו סכום כלל תשובותיו של הנבדק לכל הפריטים בסולם.

הצינון הכללי הינו סכום כלל תשובותיו של הנבדק ל-21 פריטי השאלון (טווח הציונים 0-42).

פירוש השאלון: ככלל, ככל שהציון של הילד גבוה יותר, כך הוא מעיד על כך כי הוא סובל יותר מתסמינים רבים ועוצמתיים יותר של הפרעה. כאשר יש חשיבות לבחון הן את הצינון הכללי של הילד והן את ציוני בכל אחד מתתי הסולמות, כדי לאפיין את טיב קשייו. Foa ועמיתיה (2010) לא מציינים המלצות לגבי ציון סף. עם זאת, לשם פרוש הצינון, ניתן להשוות בזהירות את ציון הילד לציוני הממוצעים המצויינים במחקרים השונים.

במחקרם של Foa ועמיתיה (2010), הועבר השאלון ל-109 ילדים בני 7-17, אשר אובחנו כסובלים מ-OCD (על פי DSM-IV), לפני ואחרי טיפול. טבלה מס' 1, מציגה את ציוניהם (ממוצע וס.ת) לגבי הצינון הכללי והסולמות השונים. בנוסף, נמצא במחקר כי לא נמצאו הבדלים בציונים בין בנים לבנות, אך נמצא כי הצינון הכללי של מתבגרים היה גבוה יותר (גילאי 12-17, $M=19$, $S.D.=7.8$) יחסית לציוניהם של ילדים (גילאי 7-11, $M=14.8$, $S.D.=7.5$).

טבלה מס' 1 – ציוני הנבדקים לפני ואחרי טיפול, מתוך מחקרם של Foa, et al. 2010

Means and Standard Deviations for Study Measures

	Pre M (SD)	Post M (SD)	Change M (SD)
OCI-CV Total	17.02 (7.90)	10.16 (7.58)	6.39 (7.30)
Doubting/Checking	0.80 (0.54)	0.45 (0.50)	–
Obsessing	0.92 (0.59)	0.54 (0.53)	–
Hoarding	0.76 (0.68)	0.40 (0.50)	–
Washing	0.82 (0.68)	0.51 (0.63)	–
Ordering	0.82 (0.58)	0.54 (0.49)	–
Neutralizing	0.69 (0.65)	0.37 (0.50)	–
Highest Subscale	1.46 (0.47)	1.02 (0.51)	0.44 (0.61)

במחקרם של Rodriguez-Jimenez ועמיתיו (2016), הועבר השאלון ל- 2,138 ילדים ונוער מהאוכלוסייה הכללית, ול- 95 ילדים ונוער הסובלים מ-OCD (על פי DSM-IV), המשתתפים בשתי הקבוצות היו בני 10-18. טבלה מספר 2 מציגה את הציונים (ממוצע וס.ת) של שתי הקבוצות. המחקר מצא כי הילדים והנוער אשר סבלו מ-OCD קבלו ציון גבוה יותר בציון הכללי, ובסולמות בדיקה, אובססיביות, סדר ונטרול, המחקר לא מצא הבדלים בציוני האגרנות והשטיפה בין שתי הקבוצות.

טבלה מס' 2 – ציוני הנבדקים מהאוכלוסייה הכללית וציוני הנבדקים הסובלים מ-OCD, מתוך מחקרם

Rodriguez-Jimenez, et al. 2016 של

Means, standard deviations, and differences between community samples ($n=2138$) and clinical samples ($n=94$) for the total score and subscales of the OCI-CV.

	Community Mean (SD)	Clinical Mean (SD)	Mann-Whitney U (z)
OCI-CV Checking/doubting	3.22(2.07)	5.02(2.51)	6.73**
OCI-CV Obsessing	2.04(1.83)	4.27(2.16)	9.26**
OCI-CV Hoarding	2.43(1.46)	2.60(1.86)	.69
OCI-CV Washing	2.24(1.62)	2.60(2.04)	1.36
OCI-CV Ordering	2.81(1.61)	3.18(2.11)	1.97*
OCI-CV Neutralizing	.80(1.02)	1.68(1.65)	5.38**
OCI-CV Total Score+	13.54(6.52)	19.34(8.26)	6.35**

Note:

* $p < .05$.

** $p < .01$.

**National Chief Psychologist's Office
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il

Tel: *5400 **Fax:** 02-5655918

**משרד הפסיכולוג הארצי
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו
66849

call.habriut@moh.health.gov.il

טל: *5400 **פקס:** 02-5655918

חטיבת הרפואה
יחידת הפסיכולוגיה הארצית | הפסיכולוג הארצי
National Psychology Unit – Chief Psychologist

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

מקורות:

תרגום לעברית: לילך רחמים, PhD, המרכז הבינתחומי הרצליה, ישראל, המרפאה לטיפול בפוסט-טראומה בפעוטות ובילדים בגיל הרך, מרכז "חוסן" ע"ש כהן האריס.
תרגום השאלון לערבית, נעשה לצורך אוגדן זה על ידי משרד הבריאות וגב' אינאס תלחמי.

Foa, E. B., Coles, M., Huppert, J. D., Pasupuleti, R. V., Franklin, M. E., & March, J. (2010). Development and validation of a child version of the obsessive compulsive inventory. *Behavior Therapy*, 41(1), 121-132.

Rodriguez-Jimenez, T., Piqueras, J. A., Lázaro, L., Moreno, E., Ortiz, A. G., & Godoy, A. (2016). Metric invariance, reliability, and validity of the Child Version of the Obsessive Compulsive Inventory (OCI-CV) in community and clinical samples. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 9, 1-8.

**National Chief Psychologist's Office
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 **Fax:** 02-5655918

**משרד הפסיכולוג הארצי
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 **פקס:** 02-5655918